

Verslag van het cse kunst vwo 2023

Neil Raitt, *Misty Rock*, Installation view, Anat Ebgi, 2017

In 2023 vond de afname van het eerste tijdvak van het centraal schriftelijk examen (cse) kunst (algemeen) vwo plaats op 12 mei.

Bijzonder dit jaar was de inzet van de zogenaamde 'testcorrectie'. Dit betekende dat een groep van circa 25 docenten na de afname van het centraal examen op vrijdag 12 mei een deel van het werk van hun leerlingen corrigeerde aan de hand van het dan nog voorlopig correctievoorschrift. Op zaterdag 13 mei bespraken deze docenten het voorlopig correctievoorschrift en gaven zij adviezen tot verbetering. De vakexperts van CvTE en Cito konden deze adviezen vervolgens gebruiken om aanscherpingen te doen aan het correctievoorschrift.

De testcorrectie betekende dat het correctievoorschrift niet al direct na afname van het examen werd gepubliceerd, maar op maandag 15 mei. Uit de examenbesprekingen bleek dat de testcorrectie een positief effect had. Over het algemeen was de reactie van de docenten dat het correctievoorschrift goed functioneerde en weinig onduidelijkheden overliet bij het beoordelen van het werk van de kandidaten.

Thema *Natuur*

Het thema van het examen was *Natuur*. Daarbij werden in de drie opgavenblokken waaruit het examen bestond verschillende invalshoeken gehanteerd. Het eerste blok was gericht op theater en het esthetische vraagstuk of idealisering de voorkeur verdient boven een natuurlijke of realistische weergave. Het ging daarbij om theater aan het hof van Lodewijk XIV, Molière kwam aan bod, en om theater in de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden in de zeventiende eeuw. Daarbij werd werk van Bredero bevraagd.

In het tweede blok werd de aandacht gericht op de natuur als onderwerp in de kunst: het landschap in de schilderkunst in de zeventiende eeuw en in hedendaagse kunst. Diverse landschapschilders passeerden de revue: Nicolas Poussin, Jan van Goyen, Bob Ross en Neil Raitt. Ook was er aandacht voor muziek waarin de natuur een rol speelt. In het geval van de componist John Luther Adams ging het om de schoonheid en kracht van de natuur, én over de activistische functie van muziek.

Doris Humphrey, Dance of the Chosen, 1931

Het derde blok ging over natuur en het eenvoudige leven. Aan bod kwam: moderne dans in de Verenigde Staten, waarin kolonistengemeenschappen het thema vormden, de musicalfilm *Oklahoma!*, westernfilms en natuurfilms.

De onderwerpen uit de syllabus die aan de orde kwamen in het examen waren *Hofcultuur in de zestiende en zeventiende eeuw*, *Burgerlijke cultuur van Nederland in de zeventiende eeuw*, *Cultuur van het moderne in de eerste helft van de twintigste eeuw* en *Massacultuur in de tweede helft van de twintigste eeuw*.

Overzicht gegevens eerste tijdvak kunst vwo

kandidaten ingeschreven	5335
kandidaten ingezonden	4185
kandidaten met scores in Wolf	4112
N-term	1,0
waarderingscijfer van docenten (schaal 1-10)	6,8

Psychometrische gegevens eerste tijdvak kunst vwo

moeilijkheid hele toets (p'waarde) ¹	.65
moeilijkheid blok 1	.69
moeilijkheid blok 2	.63
moeilijkheid blok 3	.62
betrouwbaarheid(alpha)	0,73

Opvallende vragen

Het examen bevatte weinig vragen die erg opvielen. Zowel vanuit de examenbespreking van VONKC, de Examenlijn als vanuit het LAKS kregen we geen signalen waaruit bleek dat een vraag niet goed zou functioneren.

De moeilijkste vraag uit het examen was vraag 21. Ongeveer 24 procent haalde de maximale score van 1 punt, 72 procent haalde 0 punten en ongeveer 3 procent vulde bij deze vraag geen antwoord in.

Doris Humphrey zei in een interview in 1928: "De studenten raakten gemotiveerd door ons enthousiasme over enkele ontdekkingen rondom beweging die van doen hadden met onszelf als Amerikanen - niet als Europeanen [...] - maar als jonge mensen van de twintigste eeuw die leven in de Verenigde Staten."

Deze woorden van Humphrey kunnen worden geplaatst in een bredere ontwikkeling in politiek, kunst en cultuur (bijvoorbeeld in de muziek) in de Verenigde Staten na de Eerste Wereldoorlog.

(1p) Geef aan binnen welke bredere culturele ontwikkeling in de Verenigde Staten na de Eerste Wereldoorlog deze woorden kunnen worden geplaatst.

¹ De gemiddelde p'-waarde of het 'gemiddeld percentage goed' is een maat voor de moeilijkheidsgraad van de toets of opgave, en wordt berekend door de gemiddelde score te delen door de maximaal te behalen score. Een p'-waarde boven .85 wijst op een (extreem) makkelijke vraag en een p'-waarde onder .30 wijst op een (extreem) moeilijke vraag.

De makkelijkste vraag uit het examen was vraag 12. Ongeveer 89 procent haalde de maximale score van 2 punten, 9 procent haalde 1 punt en ongeveer 2 procent behaalde 0 punten.

Jan van Goyen, Gezicht op de Maas met Dordrecht op de achtergrond, 1640

Jan van Goyen (1596-1656) was een van de meest productieve landschapschilders in de Republiek. Zijn specifieke werkwijze, waarover je in tekst 1 meer leest, maakte een hoge productie mogelijk.

(2p) Leg aan de hand van twee kenmerken van Van Goyens werkwijze uit hoe deze werkwijze een hoge productie mogelijk maakte.

De vraag die het best onderscheid maakte tussen zwakke en sterke kandidaten, bleek vraag 16 te zijn.

Op afbeelding 8, 9 en 10 zie je werk van de Britse kunstenaar Neil Raitt (1986). Raitt heeft zich in zijn werk laten inspireren door de schilderijen en het televisieprogramma van Bob Ross. Raitt exposeert in galerieën die bekendstaan om hun vooruitstrevende opvatting over kunst.

In een interview gaf Raitt aan dat hij het gebruik van de specifieke esthetiek van Ross in de context van hedendaagse kunst ziet als het spelen met de grens tussen hoge kunst en kitsch. Deze opvatting is kenmerkend voor het postmodernisme.

(3p) Noem nog drie kenmerken van het postmodernisme die zichtbaar zijn in het werk van Raitt en geef voor elk kenmerk aan hoe het op deze installatie van toepassing is.

Centraal examen kunst vwo in 2024

Voor het examenjaar 2024 gelden voor kunst (algemeen) vwo de onderwerpen *Hofcultuur in de zestiende en zeventiende eeuw*, *Burgerlijke cultuur van Nederland in de zeventiende eeuw*, *Cultuur van het moderne in de eerste helft van de twintigste eeuw* en *Massacultuur vanaf 1950*.

De syllabus voor 2024 is te vinden op www.examenblad.nl. Nadere informatie over de examens in 2024 vindt u in de septembermededelingen van CvTE.

In 2024 vindt de examenafname standaard in Facet plaats. De terugval-optie bij technische problemen (fall-back) in de vorm van Autoplay wordt vervangen door een html-versie. Ook hierover is meer informatie te vinden in de septembermededelingen van CvTE.

auteur: Hugo Gitsels, toetsdeskundige kunst vwo, stichting Cito
Reageren? Stuur een mail naar **hugo.gistels@cito.nl**